

ด่วนมาก
ที่ พณ 0305/1287

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ 1925 ร.10
วันที่ 27 มี.ค. 2543 เวลา 13.39 น.

13/26

กระทรวงพาณิชย์
4 ถนนสนามไชย เขตพระนคร
กทม.10200

24 มีนาคม 2543

เรื่อง ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินการการค้าต่างตอบแทน พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนมากที่ นร 0204/15614

ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2542

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินการการค้าต่างตอบแทน

พ.ศ. จำนวน 80 ชุด

2. บันทึก เรื่อง ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินการการค้าต่าง
ตอบแทน พ.ศ. จำนวน 80 ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีส่งร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินการการค้าต่างตอบแทน พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเสร็จแล้วและข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 8) มาให้กระทรวงพาณิชย์เสนอความเห็นและยืนยันให้ดำเนินการร่างระเบียบฯในเรื่องนี้ต่อไป ความละเอียดแจ้งมาแล้ว นั้น

กระทรวงพาณิชย์ ขอเรียนว่า การประชุมคณะอนุกรรมการการค้าต่างตอบแทน ครั้งที่ 1/2543 เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2543 ที่ประชุมมีมติเห็นชอบร่างระเบียบฯและขอให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการออกเป็นระเบียบฯต่อไป ในการนี้คณะอนุกรรมการฯมีความเห็นต่อข้อสังเกต ดังนี้

1. จากการสอบถามความเห็นจากคณะผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การการค้าโลก กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ และสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ความว่า

1.1 ปัจจุบันยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่าการค้าต่างตอบแทนจัดกับความตกลงภายใต้
องค์การการค้าโลกหรือไม่ เพราะยังไม่เคยมีบรรทัดฐานเกี่ยวกับเรื่องนี้
โดยตรง

- 1.2 การค้าต่างตอบแทนมีหลายรูปแบบ อาทิ การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย (barter) โดยตรง การขอให้ผู้ขายซื้อสินค้าของผู้ซื้อเป็นการตอบแทน (offset) ทั้งในขณะที่ทำการซื้อขายหรือต่อมาในภายหลัง การหักกลบลบหนี้กันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายโดยไม่มีการชำระหนี้เป็นเงินสด (clearing) ดังนั้น การพิจารณาจึงขึ้นอยู่กับรูปแบบด้วย
- 1.3 หลักเกณฑ์พื้นฐานที่สำคัญของความตกลงภายใต้องค์การการค้าโลกรวมทั้ง GATT คือการให้ผลปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับอนุเคราะห์หิยัง (MFN) และให้ผลปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (NT) นอกจากนี้ที่รัฐบาลเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในลักษณะบังคับ (mandatory) หรือเข้าไปดำเนินการเองโดยกำหนดเป็นเงื่อนไข เช่น กำหนดว่าการนำเข้าสินค้าใดจะทำได้ก็แต่โดยมีการซื้อสินค้าใดสินค้าหนึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนเท่านั้น ก็พิจารณาได้ว่าเป็นการจำกัดการนำเข้า ซึ่งต้องนำ GATT มาตรา 11 (Article XI) มาพิจารณาประกอบด้วย
- 1.4 หากผู้นำเข้าสินค้าเป็นหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ การซื้อขายสินค้านั้นอาจเข้าอยู่ในลักษณะของการค้าโดยรัฐ (State trading) หรือการจัดซื้อของรัฐบาล (Government procurement) ซึ่งตกอยู่ภายใต้บังคับของ GATT มาตรา 17 (Article XVII) หรือมาตรการ 3.8 (a) (Article III(8)(a)) โดยลำดับ ซึ่งมีหลักการสำคัญโดยสรุปว่าการค้าดังกล่าวจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการไม่เลือกปฏิบัติ (non-discrimination) หรือปฏิบัติที่ยุติธรรมและเท่าเทียม (fair and equitable treatment) พื้นฐานของข้อพิจารณาทางเศรษฐกิจ (commercial considerations) โดยกำหนดให้มีการบังคับใช้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบการพิจารณาและการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อโดยรัฐ
- 1.5 ตามมาตรา 16 (Article XVI) ของความตกลงว่าด้วยการจัดซื้อโดยรัฐ กำหนดให้องค์กรจัดซื้อจะต้องไม่กำหนดให้มี offset (รวม Countertrade) ในการกำหนดคุณสมบัติและคัดเลือกผู้ขายสินค้าและบริการให้กับหน่วยงานของรัฐ แต่โดยที่ WTO จัดตั้งคณะทำงานว่าด้วยความโปร่งใสในการจัดซื้อโดยรัฐเพื่อจัดทำร่างความตกลงขึ้นใหม่ในลักษณะของความตกลงพหุภาคี ประเทศกำลังพัฒนากำลังพิจารณาต่อรองกำหนดการใช้ offset ได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าร่วม

ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเท่านั้น ไม่ใช่เงื่อนไขในการคัดเลือกผู้ขาย สินค้าหรือบริการ นอกจากนี้เงื่อนไขต่าง ๆ ต้องชัดเจนไม่เลือกปฏิบัติ และจะแจ้งเงื่อนไขต่อคณะกรรมการฯ รวมทั้งต้องระบุในประกาศของการจัดซื้อและเอกสารอื่น ๆ

1.6 ในขณะนี้ความตกลงว่าด้วยการจัดซื้อโดยรัฐ Agreement on Government Procurement (GPA) เป็นความตกลงการค้าหลายฝ่าย (Plurilateral Agreement) ภายใต้ WTO ไม่ใช่ความตกลงพหุภาคี ซึ่งผลบังคับใช้เฉพาะประเทศที่พร้อมจะรับพันธกรณีเท่านั้นและสมัครเข้าเป็นภาคีสมาชิกทั้งสิ้น 26 ประเทศ ส่วนใหญ่เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ประเทศไทยยังมิได้เป็นสมาชิกความตกลงดังกล่าว จึงไม่จำเป็นต้องดำเนินการตามข้อกำหนดของความตกลงฯ แต่เพื่อเตรียมการรองรับการจัดทำความตกลงฯ สำนักงานรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการจัดทำความตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ (อกจ.) เพื่อพิจารณากำหนดท่าทีของไทยในการเจรจาและจัดทำข้อตกลงดังกล่าว

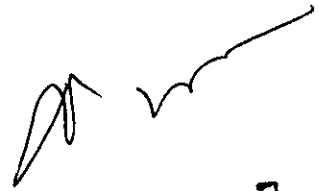
2. ในปัจจุบันหลายประเทศยังคงดำเนินการการค้าต่างตอบแทนอยู่ เนื่องจากองค์การการค้าโลก (WTO) ไม่ได้มีบทบัญญัติห้ามการดำเนินการการค้าต่างตอบแทนไว้อย่างชัดเจน หากการดำเนินการการค้าต่างตอบแทนเป็นไปโดยไม่เป็นการบิดเบือนทางการค้า มีความโปร่งใส มีความเป็นธรรมและมีความเสมอภาคกับผู้เสนอขายทุกราย ก็สามารถกระทำได้โดยไม่ผิดหลักเกณฑ์ GATT ซึ่งในขณะนี้ประเทศไทยกำหนดให้การจัดซื้อสินค้าและบริการจากต่างประเทศของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต้องมีเงื่อนไขการค้าต่างตอบแทนในการประมูลหรือประกวดราคา โดยใช้ข้อกำหนดคุณสมบัติหรือเงื่อนไขของผู้เข้าร่วมประมูลหรือผู้เสนอราคาทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมีได้เลือกปฏิบัติและมีได้ใช้เป็นข้อกำหนดในการคัดเลือกผู้ขายหรือผู้รับจ้างแต่อย่างใด ซึ่งเป็นการสอดคล้องหลักเกณฑ์ของ GATT และข้อต่องรองของประเทศกำลังพัฒนาในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกความตกลงว่าด้วยการจัดซื้อโดยรัฐ

3. กรณีที่เกรงว่าประเทศไทยจะถูกตัดสิทธิทางด้านสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP) จากประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากประเทศไทยได้ถูกระบุชื่ออยู่ในรายงานประเมินผลการค้าแห่งชาติ (National Trade Estimate Report on Foreign Barriers :NTE) ล่าสุดนั้น สำหรับเอกสารฉบับนี้เป็นเอกสารที่ทำการวิเคราะห์การใช้มาตรการทางการค้าของประเทศคู่ค้า

ประจำปี และได้ระบุว่าประเทศไทยดำเนินการนโยบายการค้าต่างตอบแทนมาประมาณ 2-3 ปีแล้ว แต่สหรัฐอเมริกายังไม่เคยดำเนินการตอบโต้ทางการค้ากับประเทศไทยแต่ประการใด อย่างไรก็ตามก็ดี สหรัฐอเมริกามักจะใช้มาตรา 301 และมาตรา 502 (c) ของรัฐบัญญัติการค้าและการแข่งขัน ค.ศ. 1988 (Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988) ตอบโต้กับประเทศคู่ค้าเกือบทุกประเทศไม่ว่าในกรณีใด หากสหรัฐอเมริกาเชื่อว่าประเทศเหล่านั้นเป็นอุปสรรคการค้าของประเทศตน โดยมีได้ทำการได้สวนตามหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับ GATT ถึงแม้ประเทศไทยจะไม่ดำเนินการการค้าต่างตอบแทนก็เชื่อว่าสหรัฐจะยกเว้นการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรี พิจารณาให้ความเห็นชอบกำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการดำเนินการการค้าต่างตอบแทนด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุกรี พานิชักคิ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

กรมการค้าต่างประเทศ
กองการค้าสินค้าข้อตกลง
โทร. 5474737
โทรสาร 5474736

ร่าง

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยการดำเนินการการค้าต่างตอบแทน

พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรวางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินการการค้าต่างตอบแทนเพื่อใช้เป็นหลักปฏิบัติสำหรับการซื้อหรือการจ้างบริการโดยส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11(8) และ (9) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินการการค้าต่างตอบแทน พ.ศ."

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในเรื่องการดำเนินการการค้าต่างตอบแทนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้
"การค้าต่างตอบแทน" หมายความว่า การค้าที่มีการส่งเสริมให้มีการชำระราคาของสินค้าหรือค่าจ้างบริการไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นสินค้าหรือบริการหรือประโยชน์อื่น หรือให้ประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทน สำหรับการซื้อสินค้าหรือการจ้างบริการโดยส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่มีการนำเข้าจากต่างประเทศ

"ส่วนราชการ" หมายความว่า ส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วย
วิธีการงบประมาณ

"รัฐวิสาหกิจ" หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการ
งบประมาณ

"บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน" หมายความว่า
บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกันตามประมวลรัษฎากร

"บริษัทการค้าระหว่างประเทศ" หมายความว่า บริษัทหรือห้างหุ้นส่วน
นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยหรือตามกฎหมายต่างประเทศที่มีวัตถุประสงค์หรือ
ธุรกรรมหลักในการดำเนินการค้าระหว่างประเทศ

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการการค้าต่างประเทศ

ข้อ 5 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการการค้า
ต่างประเทศ" ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรี
มอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นรองประธาน
กรรมการ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงพาณิชย์
ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ปลัดกระทรวง
อุตสาหกรรม ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนกรมวิเทศสหการ
และผู้แทนธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และ
อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 6 การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า
กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการ
ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม
หากรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมา
ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่การพิจารณาตามข้อ 7 (3) ให้ถือเสียงสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 7 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) พิจารณากำหนดการดำเนินการค้าต่างตอบแทนตามข้อ 9 (1)
- (2) กำหนดรูปแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราส่วนการค้าต่างตอบแทนตามข้อ 10 และข้อ 13
- (3) วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้
- (4) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานตามระเบียบนี้ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- (5) เสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงระเบียบนี้
- (6) ปฏิบัติการอื่นใดให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ข้อ 8 เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการของส่วนราชการ หรือผู้มีอำนาจอนุมัติมีมติอนุมัติโครงการที่ต้องมีการลงทุนของรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี แล้ว

(1) ให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเจ้าของโครงการที่อยู่ในข่ายต้องมีการค้าต่างตอบแทนตามข้อ 9 แจ้งชื่อโครงการ วงเงินซื้อหรือจ้างทั้งโครงการ แหล่งเงินที่ใช้ มูลค่าสินค้าที่จะต้องมีการนำเข้าและ/หรือมูลค่าการจ้างบริการจากต่างประเทศ รายละเอียดการดำเนินการของโครงการ และระยะเวลาการดำเนินโครงการ ต่อสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการอนุมัติโครงการ

(2) ให้สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการมีหนังสือขอให้สำนักงานประมาณและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แจ้งชื่อโครงการของส่วนราชการที่มีมูลค่าการซื้อหรือการจ้างบริการตั้งแต่สามร้อยล้านบาท หรือโครงการของรัฐวิสาหกิจที่มีการลงทุนตั้งแต่สามร้อยล้านบาทขึ้นไป โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวงเงินซื้อหรือจ้างทั้งโครงการ และระยะเวลาการดำเนินโครงการ

ข้อ ๑ การซื้อหรือการจ้างบริการตามโครงการของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่กำหนดแผนการซื้อหรือการจ้างบริการให้มีการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ และ/หรือมีการจ้างบริการจากต่างประเทศซึ่งมีมูลค่ารวมของสินค้าที่ซื้อและ/หรือค่าจ้างตั้งแต่สามร้อยล้านบาทขึ้นไป ต้องมีการดำเนินการการค้าต่างตอบแทนเป็นเงื่อนไขสำหรับการซื้อหรือการจ้างบริการดังกล่าวด้วย เว้นแต่เป็นการซื้อหรือการจ้างบริการในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การซื้อหรือการจ้างบริการในโครงการที่คณะกรรมการเห็นว่า มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ หรือมีข้อจำกัดเกี่ยวกับคุณสมบัติและจำนวนผู้เสนอขายสินค้าหรือผู้รับจ้างบริการ หรือมีข้อจำกัดเนื่องจากคุณลักษณะและเทคนิคของสินค้าที่จะซื้อหรือมีการจ้างบริการ ซึ่งหากกำหนดเงื่อนไขให้มีการค้าต่างตอบแทนแล้วจะไม่สามารถดำเนินการซื้อหรือการจ้างบริการตามแผนการซื้อหรือการจ้างบริการที่กำหนดไว้ได้

(๒) การซื้อหรือการจ้างบริการในโครงการที่ใช้เงินช่วยเหลือหรือเงินกู้จากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์กรของรัฐบาลต่างประเทศ โดยเงินที่กู้ยืมมีเงื่อนไขผ่อนปรนหรือเป็นเงินกู้จากสถาบันเงินเชื่อเพื่อการส่งออกของต่างประเทศ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และรายละเอียดที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ ๑๐ รูปแบบของการค้าต่างตอบแทนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดไว้ล่วงหน้าเป็นการทั่วไป ส่วนเงื่อนไขหรืออัตราส่วนการค้าต่างตอบแทนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดเป็นรายโครงการตามความเหมาะสม ทั้งนี้ อัตราส่วนการค้าต่างตอบแทนต้องไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของมูลค่าสินค้าที่จะต้องมีการนำเข้าและ/หรือของมูลค่าการจ้างบริการจากต่างประเทศ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการพิจารณาตามลำดับแผนการซื้อหรือการจ้างบริการของแต่ละโครงการ และให้สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการมีหนังสือแจ้งผลการกำหนดของคณะกรรมการให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเจ้าของโครงการทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการได้พิจารณากำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการกำหนดรูปแบบ เงื่อนไข และอัตราส่วนการค้าต่างตอบแทน สำหรับการซื้อหรือการจ้างบริการของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจโครงการใดแล้ว ให้สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการจัดส่งหนังสือขอรับการเข้าทำสัญญาการค้าต่างตอบแทนให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเจ้าของโครงการไปพร้อมกับหนังสือแจ้งผลตามวรรคสองด้วย

ข้อ 11 ในกรณีที่คณะกรรมการกำหนดให้การซื้อหรือการจ้างบริการของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจโครงการใดจะต้องมีการดำเนินการการค้าต่างตอบแทนให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเจ้าของโครงการกำหนดให้การทำสัญญาการค้าต่างตอบแทนกับกรมการค้าต่างประเทศ โดยมีรูปแบบ เงื่อนไข และอัตราส่วนการค้าต่างตอบแทนตามที่คณะกรรมการได้กำหนดตามข้อ 10 บรรทัดหนึ่ง เป็นเงื่อนไขข้อหนึ่งในประกาศเชิญชวนให้เข้าเสนอราคาหรือเสนองานในการซื้อหรือการจ้างบริการของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจโครงการนั้น

ในการเสนอราคาหรือเสนองานตามประกาศเชิญชวนในวรรคหนึ่ง ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานซึ่งยื่นหนังสือขอรับการเข้าทำสัญญาการค้าต่างตอบแทนตามแบบที่กรมการค้าต่างประเทศกำหนดพร้อมกับเอกสารอื่นที่ใช้ประกอบการเสนอราคาหรือเสนองานจะได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่มีคุณสมบัติครบถ้วน

ข้อ 12 ในกรณีที่ปรากฏว่ามูลค่าที่แท้จริงของสินค้าที่จะต้องมีการนำเข้าและ/หรือค่าจ้างบริการจากต่างประเทศสำหรับโครงการที่ได้รับอนุมัติตามข้อ 8 มีมูลค่ารวมตั้งแต่สามร้อยล้านบาทขึ้นไป ให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเจ้าของโครงการลงนามในสัญญาการซื้อหรือการจ้างบริการได้ต่อเมื่อได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากสำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการว่าผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานที่ได้รับการคัดเลือกได้ทำสัญญาการค้าต่างตอบแทนกับกรมการค้าต่างประเทศแล้ว แต่ถ้าปรากฏว่ามูลค่าที่แท้จริงของสินค้าที่จะต้องมีการนำเข้าและ/หรือค่าจ้างบริการจากต่างประเทศสำหรับโครงการที่ได้รับอนุมัติตามข้อ 8 มีมูลค่ารวมไม่ถึงสามร้อยล้านบาท ให้เงื่อนไขของการทำสัญญาการค้าต่างตอบแทนที่กำหนดไว้ในประกาศเชิญชวนให้เข้าเสนอราคาหรือเสนองานเป็นอันระงับไป และให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเจ้าของโครงการลงนามในสัญญาการซื้อหรือการจ้างบริการได้

ข้อ 13 ในการทำสัญญาการค้าต่างตอบแทน ผู้เสนอราคาหรือผู้เสนองานซึ่งได้รับการคัดเลือกจะเข้าเป็นคู่สัญญากับกรมการค้าต่างประเทศเอง หรือจะมอบให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือหรือบริษัทการค้าระหว่างประเทศเข้าดำเนินการแทนทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในการดำเนินการทำสัญญาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สัญญาหรือผู้ซึ่งได้รับมอบให้ดำเนินการแทน รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการดังกล่าว

ข้อ 14 ให้กรมการค้าต่างประเทศ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ

ข้อ 15 การดำเนินการการค้าต่างประเทศที่ได้รับความเห็นชอบหรือมีมติจากคณะกรรมการการค้าต่างประเทศซึ่งตั้งขึ้นตามคำสั่งของคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการตามระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่งที่ใช้บังคับอยู่เดิม

ข้อ 16 ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่

พ.ศ.

นายกรัฐมนตรี

บันทึก

เรื่อง ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินการการค้าต่างประเทศ

พ.ศ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ นร 0204/3366 ลงวันที่ 23 มีนาคม 2541 แจ้งว่า คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินการการค้าต่างประเทศ พ.ศ. ที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 8) ได้พิจารณาร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวโดยได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงพาณิชย์แล้วมีข้อสังเกตดังนี้

(1) โดยที่ขณะนี้ประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) ประเทศไทยจึงมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามความตกลงต่าง ๆ ที่กำหนดโดย WTO ซึ่งรวมถึงความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าสินค้าและการค้า (The General Agreement On Tariffs and Trade (GATT 1994)) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ มีจุดมุ่งหมายที่จะลดอุปสรรคทางการค้าต่าง ๆ¹ การออก

¹ MARRAKESH AGREEMENT ESTABLISHING THE WORLD TRADE ORGANIZATION

The Parties to this Agreement,

Recognizing that their relations in the field of trade and economic endeavour should be conducted with a view to raising standards of living, ensuring full employment and a large and steadily growing volume of real income and effective demand, and expanding the production of and trade in goods and services, while allowing for the optimal use of the world's resources in accordance with the objective of sustainable development, seeking both to protect and preserve the environment and to enhance the means for doing so in a manner consistent with their respective needs and concerns at different levels of economic development,

Recognizing further that there is need for positive efforts designed to ensure that developing countries, and especially the least developed among them, secure a share in the growth in international trade commensurate with the needs of their economic development,

Being desirous of contributing to these objectives by entering into reciprocal and mutually advantageous arrangements directed to the substantial reduction of tariffs and other barriers to trade and to the elimination of discriminatory treatment in international trade relations,

etc.

กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทนซึ่งโดยสภาพถือว่าเป็นการจำกัดด้านปริมาณโดยทั่วไป (quantitative restrictions) ตามมาตรา 11(1)² ของ GATT 1994 การดำเนินการการค้าต่างตอบแทนดังกล่าวจึงเป็นการเบี่ยงเบนทางการค้า (Distortion of Trade) และถือว่าเป็นอุปสรรคทางการค้ารูปแบบหนึ่ง ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการดำเนินการการค้าต่างตอบแทนเป็นการดำเนินการที่ไม่สอดคล้องกับหลักการของ WTO

นอกจากนี้ การออกกระเปียบให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจซึ่งจะซื้อสินค้าหรือจ้างบริการจากต่างประเทศต้องดำเนินการการค้าต่างตอบแทน (Counter Trade) ในรูปแบบของการซื้อต่างตอบแทน (Counter Purchase) ก็มีผลเช่นเดียวกันเพราะการดำเนินการดังกล่าวไม่เพียงแต่จะเป็นการดำเนินการที่ไม่สอดคล้องกับหลักการของ WTO ดังที่กล่าวข้างต้นแล้ว ยังอาจถูกพิจารณาว่าเป็นการดำเนินการที่ขัดกับมาตรา 3(4)³ การปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment) ของ GATT 1994 ด้วย

THE GENERAL AGREEMENT ON TARIFFS AND TRADE

etc.

Recognizing that their relations in the field of trade and economic endeavour should be conducted with a view to raising standards of living, ensuring full employment and a large and steadily growing volume of real income and effective demand, developing the full use of the resources of the world and expanding the production and exchange of goods,

Being desirous of contributing to these objectives by entering into reciprocal and mutually advantageous arrangements directed to the substantial reduction of tariffs and other barriers to trade and to the elimination of discriminatory treatment in international commerce,

etc.

Article XI General Elimination of Quantitative Restrictions

(1) No prohibitions or restrictions other than duties, taxes or other charges, whether made effective through quotas, import or export licences or other measures, shall be instituted or maintained by any contracting party on the importation of any product of the territory of any other contracting party or on the exportation of sale for export of any product destined for the territory of any other contracting party.

etc.

Article III National Treatment on Internal Taxation and Regulation

etc.

(4) The products of the territory of any contracting party imported into the territory of any other contracting party shall be accorded treatment no less favourable than that accorded to like products of national origin in respect of all laws, regulations and requirements affecting their

(2) โดยที่ประเทศไทยได้ขอรับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preference (GSP)) กับประเทศคู่ค้าบางประเทศโดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกานั้นจะดำเนินการตรวจสอบว่าประเทศคู่ค้าของคนหรือประเทศที่ได้รับ GSP ประเทศใดบ้างที่มีหลักปฏิบัติที่ถือว่าเป็นอุปสรรคต่อการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกาหรือเป็นการเบี่ยงเบนทางการค้า ทั้งนี้ โดยจะทำการจัดทำรายงานการประเมินผลการค้าแห่งชาติ (National Trade Estimate) เป็นประจำทุกปี ในกรณีที่ประเทศใดถูกระบุชื่ออยู่ในรายงานการประเมินผลการค้าแห่งชาติจะมีผลทำให้ประเทศนั้นอาจถูกประเทศสหรัฐอเมริกาใช้มาตรการตอบโต้ทางการค้าได้ สำหรับประเทศไทยนั้น จากรายงานการประเมินผลการค้าแห่งชาติฉบับล่าสุดปรากฏว่าขณะนี้ประเทศไทยได้ถูกระบุชื่ออยู่ในรายงานฉบับดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ การที่ประเทศไทยดำเนินการค้าต่างตอบแทนจึงเข้าข่ายที่อาจถูกใช้มาตรการตอบโต้ทางการค้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาใน 2 กรณี คือ ประการแรก ประเทศไทยจะถูกประเทศสหรัฐอเมริกาใช้มาตรการตอบโต้ทางการค้าโดยอาศัยมาตรา 502(c) ของรัฐบัญญัติการค้าและการแข่งขัน ค.ศ. 1988 (Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988) ซึ่งให้อำนาจในการคัด GSP ในกรณีที่ประเทศคู่ค้าก่ออุปสรรคต่อ

internal sale, offering for sale, purchase, transportation, distribution or use. The provisions of this paragraph shall not prevent the application of differential internal transportation charges which are based exclusively on the economic operation of the means of transport and not on the nationality of the product.

etc.

'Section 502 (c) (Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988)

etc.

(c) In determining whether to designate any country a beneficiary developing country under this section, the President shall take into account-

- (1) an expression by such country of its desire to be so designated;
- (2) the level of economic development of such country, including its per capita gross national product, the living standards of its inhabitants, and any other economic factors which he deems appropriate;
- (3) whether or not the other major developed countries are extending generalized preferential tariff treatment to such country; and
- (4) the extent to which such country has assured the United States it will provide equitable and reasonable access to the markets and basic commodity resources of such country.

etc.

การค้ากับประเทศสหรัฐอเมริกา ประการที่สอง ประเทศสหรัฐอเมริกาจะสามารถอาศัยมาตรา 301¹ ของ
 รัฐบาลชุดปัจจุบันเพื่อคัด GSP และดำเนินการตอบโต้ทางการค้าในรูปแบบอื่น ๆ ได้กว้างขวางอีกด้วย

(นายอภิรักษ์ จุฬารัตน์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม 2542

¹Section 301 (Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988)

(a) Mandatory Action.

(1) If the United States Trade Representative determines under section 304 (a)

(1) of this title that

(A) the rights of the United States under any trade agreement are being denied; or

(B) an act, policy, or practice of a foreign country-

(i) violates, or is inconsistent with, the provisions of, or otherwise denies
 benefits to the United States under, any trade agreement, or

(ii) is unjustifiable and burdens or restricts United States commerce;

the Trade Representative shall take action authorized in subsection (c) of this section, subject to the
 specific direction, if any, of the President regarding any such action, and shall take all other
 appropriate and feasible action within the power of the President that the President may direct the
 Trade Representative to take under this subsection, to enforce such rights or to obtain the elimination
 of such act, policy, or practice.

etc.